

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
Nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Za kopiranje se ne vračajo, neizplačana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ustavna borba na Poljskem

Od prevrata maja lanskega leta traja na Poljskem latentna borba med vlado in parlamentom. Vlada sestavljena po volji maršala Pilsudskega izvršuje vso oblast, parlament izvoljen od ljudstva pa v svoji pretežni večini te politike ne odobrava.

Dva dolgoletna prijatelja in boritelja za svobodo poljskega naroda, za uveljavljanje demokratičnih načel, si danes stojita nasproti kot voditelja dveh po miselnosti diametralno nasprotujočih si skupin.

Maršal Pilsudski, vojni minister, na eni in predsednik parlamenta Daszyński, vodja poljskih socialistov, na drugi strani. Prijatelja v mladih letih sta oba skoraj četrto stoletja delovala skupno v vrstah revolucionarjev, borcev za svobodo poljske države, za uveljavljanje demokracije na najširši podlagi. Bila sta ideologa onega pokreta, ki je, temelječ na načelih nespornih pravic suverene ljudske volje, prinesel svobodo ne samo poljskemu narodu, marveč bil tudi odločilen za vstvaritev nove Evrope.

Po vojni sta se razšla. Maršal Pilsudski je popolnoma spremenil svoje stališče. Stojil je na čelu vojne lige, podpirane od bivših dobrovoljcev in visoke buržuazije, v odkrito borbo proti parlamentu in proti vsem pridobitvam na polju demokracije. Z redko brezobzirnostjo je ponovno ožigal parlament radi njegovega delovanja in odpornosti proti maršalovim poskusom. Iz ust državnikov doslej niso še padle take besede na račun poslancev kakor jih je tekom zadnjega leta v presledkih spustil maršal Pilsudski na račun sejma, na račun političnih strank. S temi napadi je soglašala vlada in z njo približno ena tretjina poslancev, na katere vlada g. Świątalskega lahko računa. Ta skupina smatra, da je parlamentarizem škodljiv za poljsko državo. Ker je v njej anacionalen element precej močan in ker so Poljaki sami razcepjeni na kakih dvanajst političnih skupin, zato da je demokratična ureditev nevarna za obstoj republike. Precej močan monarhistični pokret, ki ima svoje središče v starodavni Vilni pod vodstvom kneza Radziwiła, stoji v najboljši zvezi s to skupino, upajoč, da bo preko nje in z njeno pomočjo vstvaril svoje sanje o vstajenju velikopoljskega kralja.

Sejmski maršal Daszyński, že v Avstriji znamenit parlamentarec, pa je ostal zvest svojim načelom. Dasiravno je v visoki starosti, je vendar še vedno idejni voditelj demokratičnih elementov. Predsednik je najmočnejše stranke in se z njo v parlamentu in med ljudstvom odločno bori za ohranitev demokracije in ustavnosti.

Skoraj poldrugo leto že traja odkrita borba med obema skupinama, ne da bi prišlo do odločilne poteze z ene ali druge strani. Maršal Pilsudski vlada, sejmi zboruje. Vlada se za sklepe parlamenta le malo zmeni, parlament pa od časa do časa vzpizori kako demonstracijo proti vladi. Nezdravo je tako stanje in vsa uprava precej trpi. Zakonodajna počiva; vlada se omejuje le na izdajanje raznih uredb, ki se striktno izvršujejo. Vsi veliki župani, vsi okrajni glavarji in večinoma tudi župani večjih občin so aktivni častniki. Ves državni aparat je tekom te borbe tako preustrojen, da je popolnoma v rokah maršala Pilsudskega. Časopisna cenzura je zelo stroga. Vse živi v negotovosti, v pričakovanju odločilnega udara s te ali one strani.

Že spomladi se je ta odločitev napovedovala za jesen, ko se sestane sejmi. In res so vse opozicijske stranke, ki imajo veliko večino v parlamentu, izvršile za to zasedanje vse priprave, do odločitve pa vendar še ni prišlo. Ko se je sestel parlament na svojo prvo sejo, je prišlo — kakor znano — do znanega incidenta s častniki, ki so zasedli sejmsko zgradbo. Parlament je bil odgojen za mesec dni. Medtem obe skupini delata veliko propagando. Vse se zdi, da nismo daleč od odločilne poteze.

Večina parlamenta zahteva takojšen odstop vlade in svobodne volitve pod vodstvom parlamentarne vlade.

Predsednik vlade pa zahteva takojšen razpust sejma, ne da bi govoril o novih volitvah. Zahteva pa spremembo ustave v tem smislu, da se dajo predsedniku vlade čim najširša pooblastila, prerogative parlamenta pa naj se omejijo.

Vladni list »Czas« pa omenja sledeče tri možnosti: 1. Padec vlade vsled izglasovanja nezaupnice od strani sejma ali radi notranjih nasprotstev. Ta predpostavka ni verjetna. Vlada je končno le imela precej uspeha tako

Delo eksekutive kat. episkopata

Belgrad, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Eksekutiva katoliškega episkopata: škofje dr. Bauer, dr. Bonefačić, dr. Jeglič in dr. Rodič, se je danes mudila v pravosodnem ministrstvu, kjer je razpravljala z načelnikom katoliškega oddelka dr. Čičićem o proračunu katoliške cerkve. Pretresali so vsa vprašanja zadevno materijelnih potreb episkopata z ozirom na proračun pravosodnega ministrstva. Dalje so se

škofje javili v trgovinskem ministrstvu, kjer so razpravljali o vprašanju verouka na trgovskih šolah. Obiskali so tudi gozdarsko in rudarsko ministrstvo.

Danes bi se bil moral vršiti med njimi in predstavnikom svetega Sinoda skupen sestanek. Ker pa je imel danes patriarh Dimitrije svojo krsno slavo in je bil zadržan, se je ta sestanek odložil na jutri.

Ločeni uradi v banovini nemogoči

Resen opomin uprave dravske banovine

Ljubljana, 21. nov. AA. Uradno se objavlja: Kr. banska uprava dravske banovine je prejela v zadnji dobi od raznih občinskih uradov iz bivše mariborske oblasti vloge, v katerih se vlagatelji zavzemajo za to, da bi dosednji oblastni uradni aparat deloval v okvirju kr. banske uprave dravske banovine še nadalje v Mariboru.

Vse dole vloge so izdelane po skupnem vzorcu, iz česar se more sklepati, da gre za organizirano akcijo, naperjeno proti smotreni in dosledni izvedbi zakona o banski upravi. Javnost se opozarja, da je tako početje, s katerim se ustvarja nepotrebno vznemirjenje prebivalstva in neti nerazpoloženje napram veljavnim zakonom in obstoječemu stanju.

nepodpustno in se bodo v bodoče proti inspiratorjem in pošiljateljem sličnih vlog uporabila zakonita sredstva.

Vprašanje upravnega ustroja je z zakonom o banski upravi za vse in vsakogar končno veljavno rešeno. § 33 tega zakona izrecno določa, da za posle banovinskega področja ne sme biti ločenih uradov. Pač pa sme ban za te posle dodeliti občeupravnim oblastvom prve stopnje strokovne referente v breme banovinskega proračuna. To zakonito pooblastilo nudi dovoljno jamstvo za intenzivno in ekspeditivno izvajanje poslov banovinskega področja. Vsaka bojazen glede zapostavljanja izvestnih delov banskega območja je povsem neosnovana.

Proti destruktivni pisavi bulvarnega časopisja

Oklic Masarykovega zavoda za ljudsko prosveto

Praga, 21. nov. AA. Masarykov zavod za ljudsko prosveto objavlja utemeljen protest proti takozvanemu bulvarnemu časopisju. S svojim opisovanjem zločinov in različnim prizadevanjem, da jih opisuje samo s senzacionalne strani, budi to časopisje in vzgaja najnižje nagone vsemestnih množic ter deluje tako ne-

izbežno destruktivno in povzroča splošen razpad vseh zdravih čustev v prebivalstvu. Zato poziva zavod vso češkoslovaško javnost in vse češkoslovaške javne in prosvetne delavce, da se z vsemi svojimi silami upro pogubnemu delovanju tega časopisja. (Tudi v naši državi se je žal to bulvarno časopisje le preveč razpaslo.)

Trgovska pogodba s Špansko uzakonjena

Belgrad, 21. novembra. (AA) Danes je bila uzakonjena trgovska pogodba med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Španijo. Pogodba je bila podpisana 27. septembra t. l. v Madridu po naši trgovinski delegaciji, ki ji je bil predsednik naš kr. poslanik v Madridu g. Dragomir Janković. Pogodba bo stopila v veljavo po izmenjavi ratifikacijskih listin v Madridu v prihodnjih dneh.

Imenovanja v tehničnem oddelku banovine

Belgrad, 21. novembra (AA) Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili na predlog ministra javnih del inž. Savkovića postavljeni med drugim v dravski banovini:

v tehničnem oddelku načelstva okraja Kranj za tehničnega svetnika Emer Fran inž., za tehničnega višjega pristava Pavel Miklauc, inž., oba tehnične sekcije v Kranju;

v tehničnem oddelku načelstva okraja Ljubljana za tehničnega svetnika Avrelj Kobal in Karel Šturm, inženerja tehnične sekcije v Ljubljani, za tehničnega višjega pristava Rudolf Kralj, inšpektor tehnične sekcije v Ljubljani, za praktičnega tehnika Franc Jerina, praktični tehnik tehnične sekcije v Ljubljani;

v tehničnem oddelku načelstva okraja Novo mesto za tehničnega svetnika Ahlfeld Valter, inž. tehnične sekcije v Novem mestu;

v tehničnem oddelku načelstva okraja Celje za tehničnega svetnika Ivan Marek, inšpektor tehnične sekcije v Celju;

v tehničnem oddelku načelstva okraja Maribor za tehničnega svetnika Oskar Jeran, inšpektor tehnične sekcije v Mariboru, za tehničnega višjega pristava Janko Kukovec in Feliks Celestina, inženjerja tehnične sekcije v Mariboru, za praktičnega tehnika Josip Preteršek, praktični tehnik tehnične sekcije v Mariboru.

v zunanji politiki kakor tudi pri konsolidaciji gospodarskih in finančnih razmer. 2. Možnost sporazuma med vlado in sejmom v ustavnem vprašanju. Tudi taka rešitev ima zelo malo izgledov na uspeh, ker je borbeno razpoloženje stopnjevano do skrajne napetosti. 3. Razpust sejma in nove volitve. Ta rešitev se zdi najverjetnejša. Vladni krogi se za njo zavzemajo, zato ni dvoma, kako bi take volitve izgledale. Vsekakor pa je notranji politični razvoj Poljske na preokretu.

„Seljačka sloga“ preneha?

Zagreb, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Kakor čujemo se bo v kratkem času izvršila likvidacija »Seljačke sloge« znanega hrvatskega kulturnega društva. Istotako se bo v kratkem tudi izvršila likvidacija pevske župe »Matija Gubec«, ki je bila ustanovljena v svrhu sodelovanja hrvatskih kmetijskih pevskih zborov. V Župi je bilo včlanjenih lepo število kmetijskih pevskih zborov. Istočasno bodo seveda tudi prenehali izhajati listi, ki so jih izdajale te organizacije. To je predvsem »Seljačka prosvjeta« in »Hrvatska narodna pesma«. Vzrok prenehanja delovanja teh društev ni iskati v slabem interesu od strani kmetov, ker je bilo včlanjenih v obe društvi mnogo kmetovalcev. Težave so v prvi vrsti finančnejne narave. V zvezi s temi likvidacijami sporoča zadnja številka »Doma«, da se bo vršila 8. decembra skupščina »Seljačke sloge«, na kateri se bo razpravljalo o nadaljnjem obstoju ali prenehanju društva.

Zapadni Zagreb dobi svojo cerkev

Zagreb, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Očetje konventualci so skupno z društvom katoliških mož, kateremu načeluje slovenski rojak dr. Jože Marjetič, organizirali loterijo, ki je sijajno uspela. Namen loterije je bil, zbirati sredstva za gradbo velike cerkve v zapadnem delu mesta Zagreba. Cerkev bo posvečena sv. Antonu in bo istočasno nova župnija za ta okraj. Danes se je zglasila deputacija za gradbo te cerkve pri mestnem županu dr. Srkulju in ga zaprosila, da posreduje v tem smislu, da bi zagrebška občina podarila zemljišče za to cerkev. Mestni župan je izjavil, da bo mestna občina radevolje ustregla tej prošnji, ko se bo zbral potreben material za gradbo nove cerkve.

Občinska blagajna oropana

Sarajevo, 21. novembra. AA. V noči med 19. in 20. je bila izropana občinska blagajna v Vrancih. Tat je odnesel 11.630 Din. Orožniki so naslednjega dne aretirali težko osumljenega Sulejmana Angjelića. Na njegovem domu so našli 9966 Din. Angjelić je na to priznal tatvino.

Solijska pogajanja

Sofija, 21. nov. AA. Bolgarska agencija poroča, da je bila današnja seja bolgarsko-jugoslovanske konference, ki ji predseduje g. Rasukanov, posvečena proučevanju postopka pri likvidaciji dvolastniških posestev. Prihodnja seja bo jutri.

Del Bosanske Dubice pod vodo

Bosanska Dubica, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Zaradi dolgotrajnega deževja je reka Una narastla 10 in pol metra nad normalo. Velik del mesta je poplavljen. Po ulicah se vrši promet s pomočjo splavov. Ako bo deževje trajalo še nadalje, se je bati velikanske katastrofe.

Belgrajske vesti

Naša uprava monopolov je sklenila z romunsko upravo monopolov pogodbo, po kateri dobimo iz Romunije 3000 vagonov soli.

Uprava državnih monopolov bo te dni izdala pogoje za licitacijo za prodajo soli, tobaka in žigalnic.

Meštrović, znani jugoslovanski kipar je bil danes sprejet na dvoru.

Silizacija zadružnega zakona je končana.

Čirikov, znani ruski pisatelj, se nahaja v Belgradu, kamor je prišel iz Prage, kjer stalno živi. V Belgradu bo ostal en mesec ter bo imel v ruskem znanstvenem društvu več predavanj o Gorkem, Andrejevu itd.

Prestolna debata v sobranju

Sofija, 21. novembra. (AA) V sobranju so nadaljevali razpravo o odgovoru na prestolno besedo. Poslanec Pastuhov se je največ bavil z notranjim položajem na Bolgarskem. Stavil je na vlado ponovno vprašanje, ali je Uzunov prestopil državno mejo in pobegnil v inozemstvo. Prehajajoč na neprestane medsebojne poboje makedonstvujuščih je Pastuhov izjavil, da bi morali ti poboji prenehati že zaradi ideje, ki jo zastopajo makedonstvujušči. Posebno ostro pa je zate Pastuhov napadel Bolgarsko fašistično organizacijo »Rodna zaštita«, ter očital predsedniku sobranja, da je prisostvoval nedavno manifestaciji te organizacije, in se obregnil tudi ob prisotnost odposlanca dvora.

Sofija, 21. nov. AA. Na današnji seji sobranja je predsednik vlade g. Ljapčev na vprašanje Malinova, kako stoji pogajanja glede reparacij, kategorično izjavil, da bolgarski delegati niso stavili nikakih protipredlogov, da se pogajanja odlože. Upa, da bo to vprašanje ugodno rešeno.

Proces proti solijskim komunistom

Sofija, 21. novembra. (AA) Včeraj se je pričela razprava proti 52 komunistom, katerih zarota je bila odkrita septembra meseca. Po otvoritvi razprave je bila prečitana obtožnica, nakar je sodni dvor zašliševal priče. Med občinstvom prisostvuje procesu tudi znani pariški odvjetnik in vodja francoskih komunistov Bertoni.

Nesoglasje med Madjarsko in Italijo

Bratislavski madjarski list »A Nap« objavlja na prvi strani članek, čegar podnaslov se glasi: »Italija bo odpoklicala svojega poslanika v Pragi. Konec prijateljstva med Madjarsko in Italijo. Mussolini se orientira napram mali antanti. — V članku se pravi, da se je Bethlen pridružil legitimistom, ki hočejo v najkrajšem času vzpostaviti madjarsko monarhijo. Politika Gömbösa ne odgovarja čisto politiki Mussolinija Italija je morala v obrambi Youngovega načrta glasovati proti Madjarski in ona bo isto storila tudi v Haagu, ker Madjarska sploh ne izpolnjuje svojih obvez, sprejetih po trianonskem dogovoru. Po odpoklicu madjarskega poslanika v Budapešti, bo odpoklical tudi praškega poslanika in se že sedaj ve, da pride na mesto Luigi Vanutelli-ja fašistični poslanec Oradio Febrazi? V Italiji pričakujejo, da bo izbruhnila madjarska kriza o priliki zasedanja haaške konference in da je demisijska grofa Bethlena neizogibna. List ugotavlja nadalje, da se majo zunanja politika grofa Bethlena. Bethlen išče sedaj prijateljstvo Jugoslavije in Francije, kar se mu pa ne bo posrečilo iz enostavnega razloga, ker je tudi Mussolini spremenil svojo politiko napram mali antanti. Ta sprememba se bo v kratkem pokazala tudi praktično.

Bolgarske reparacije in Italija

V belgradski »Politiki« objavila bivši bolgarski poslanik v Belgradu Kosta Todorov zanimive podatke o zgodovini bolgarskih reparacij. Za časa mirovnih pogajanj v Parizu je bila določena višina bolgarskih reparacij na 5 milijard zlatih frankov, plačljivih v 37 anuitetah. Ta vsota je bila določena na podlagi napačnih informacij, ker se je čisto prezrla devalvacija valut. Zato je bila takoj znižana ta vsota na 2 milijardi in 250 milijonov zlatih frankov s klavzulo, da sme reparacijska komisija to vsoto še znižati in tudi čisto brisati, če ne bi zmogla Bolgarska reparacij. Na konferenci v Spaai pa se je Italiji posrečilo, da je dobila zelo visok odstotek bolgarskih reparacij. To je Italija takoj izkoristila in pričela izvrševati na Bolgarsko pritisk, da jo prisili pod jarem svoje politike na Balkanu.

Toda Stambolijski je vztrajal in se ni udal. Tedaj je hotela veleposlaniška konferenca, kateri je predsedoval princ Borghese, že skleniti, da se zasede del bolgarskega ozemlja. Za Bolgarsko je nastala tedaj najtežja situacija, iz katere pa je rešila Bolgarsko Jugoslavija. Jug. zunanji minister se je namreč tedaj obvezal bolgarski vladi, da Jugoslavija na noben način ne zasede bolgarskega ozemlja. Veleposlaniška konferenca zato ni mogla svoje grožnje izpolniti in s tem je bila Bolgarska rešena pritiska.

Takoj nato je bila reparacijska vsota znižana Bolgarski na 550 milijonov zlatih kron. Pri tem pa je bila ohranjena klavzula, da se smejo bolgarske reparacije še bolj znižati in tudi čisto brisati.

Nevarnost je bila s tem odložena, ne pa čisto odpravljena. Italija je zopet pričela pritiskati na Bolgarsko in zahtevala, da sklene Bolgarska z Italijo popolno zvezo. Kljub vsemu pa Ljapčev te želje le ni mogel skleniti, ker je bila cena za italijansko prijateljstvo previsoka. Bolgarska bi morala dati kri. Tako se je v slučaju reparacij izkazalo, da sta bili edino Jugoslavija in Češkoslovaška, ki nista hotele izkoristiti težavnega položaja Bolgarske. Tako je bolgarski narod še enkrat spoznal, da je samo prijateljstvo slovanskih držav brez izsiljevanja.

Odmev nemških volitev

Rezultat nedeljskih volitev na Pruskem, Saškem in Hesenskem je v marsikakem pogledu naravnost presenetljiv. Velika razvernost, ki jo je nemška politična javnost kazala prva povojna leta, se je pod smoteno centummaško in pomirljivo socialistično politiko polagoma ublažila, zlasti ker so tudi nekatere druge stranke prispevale svoje najboljše konsolidacije države. Naj omenimo le Stresemanna, ki je zadnjih par let avtoritativno dajal smer ne le zunanji, ampak tudi notranji politiki.

Nedeljske volitve pa zopet kažejo na neko nervozno iskanje in poganjanje v ekstreme, ki je sumljivo. Hugenbergova akcija, ki je mesece roval proti sprejetju obveznosti, katere nalaga Nemčiji Youngov načrt, je obrodila presenetljiv uspeh, ki ga on sam ne bo vesel. Izradikalizirane nacionalistične mase so šle docela v ekstrem k narodnim socialistom, ki so od 346.000 glasov, ki so jih dobili lani pri mejskih volitvah poskočili na 881.000. Ta ogromen porast je šel na škodo Hugenbergovih nacionalistov, ki so padli topot za 350.000 glasov.

Ni pa ta velika pregrupacija volilstva na desno edin simptom nedeljskih nemških volitev. Ogromno so izgubili socialisti, do 800.000 glasov. Razlagati moremo to le na ta način, da se socialistično volilstvo ni zadostno odzvalo volilni dolžnosti. Socialisti za komunalno politiko niso posebno vneti in radi ono podrobno delo v občinah, kjer se je treba pokazati stvarnega in praktičnega delavca, prepričajo drugim, da imajo svobodnejše roke za agitacijo. Isto velja za komuniste, ki so sicer v Berlinu močno narasli, a sicer drugod po deželi padli za kakih 350.000 glasov. Zelo velike izgube zaznamujejo tudi demokrati (240 tisoč glasov), katerim se pozna, da so izgubili Stresemanna.

Za tem pomembnejše moramo radi tega smatrati volilne uspehe katoliškega centroma. Centrum je od lanskih majskih volitev napredoval za 210.000 glasov. Znaki postopne konsolidacije med nemškimi katoliki so torej že vidni in po vsej verjetnosti se je politična linija končnoveljavno obrnila navzgor. Medtem, ko so razni levčarski pokreti, ki so nastali po vojni in se organizirali v samostojnih političnih skupinah, — kakor Vltus Hellerjevi pristaši okrog »Das neue Volk« in katoliški socialisti, ki izdajajo »Das rote Blatt«, reducirani le še na nekaj tisočev, naznanjajo vsa poročila, kako gre baš katoliškim omladinam največja zasluga na tako lepem uspehu, ki ga je dosegel centrum.

Skrbi pa povzroča Nemcem njihova prestolnica. Berlin je pokazal tolikšno politično izradikaliziranost, da bi bilo jako opasno, ko bi se ista raztegnila po republiki. Res, da so socialisti še vedno vodilni s 650.000 glasovi in 65 mandati, toda, takoj za njimi so komunisti, ki so pridobili v samem mestu 200.000 glasov in dvignili število svojih volitev na 585.000 z 56 mandati. V prestolnici občini Nemčije bo torej občinsko delo zelo oteženo. Komuniste niso podprli le sovjeti, ki se izrecno prizadevajo izboljševizirati Berlin, ampak mnogo tudi nerodno občinsko gospodarstvo socialistov, ki ni moglo zadovoljiti delavskih mas. Glavna borba v Berlinu bo tudi po slej med socialisti in komunisti, medtem ko meščanske stranke, če izzamemo nacionaliste, stoje precej brezbržno ob strani. Centrum pa je tudi v Berlinu s svojimi 80.000 volilci kot diaspora prav dobro zastopan.

Clemenceau zelo resno obolel

Bati se je vsak hip katastrofe

Pariz, 21. novembra. (Tel. »Slov.«) Zdravstveno stanje Clemenceaua se je danes dopoldne zelo nevarno spremenilo. Pri njem je zbran zdravniški kolegij, ki je mnenja, da stanje Clemenceaua še nikdar ni bilo tako resno, kakor sedaj. Sodi se, da se je treba pripraviti na najhujše. Ko se je Clemenceau davi pripravil k običajnim jutranjim telesnim

vajam, so ga mahoma zapustile moči. Ob 11 dopoldne je nastopila izredno huda kriza. Zdravniški komunikje ugotavljajo, da ima bolnik trebušno bolezen ter da je v olajšanju silnih bolečin in za ojačenje srčnega delovanja dobil več injekecij morfija in kafe. Ob 3 popoldne je nastopila nova kriza.

Heimwehrovci groze s svojo mobilizacijo

Napadi na dr. Beneša — Dunaj obvladujejo govorice

Dunaj, 21. novembra. (Tel. »Slov.«) Oficielni list Heimwehra »Die Freiheit« priporoča danes vladi: »Če rdečkarji, ki so postali predznanji radi vpitja inozemskih listov, ostanejo nepopustljivi, naj se jim vzame veselje za nemire s tem, da se ves Heimwehr v Avstriji uradno pozove kot zasilna policija.« »Tiroler Anzeiger«, ki je v najožjih zvezah s tirolskimi heimwehrovskimi krogi, kateri so še vedno duša vsega pokreta, pa piše: »Naloga Heimwehra nikdar ni obstajala v tem, da na vsak način dela hrup, temveč v tem, da vodi dobro in solidno državno politiko. Heimwehr danes diktira, ne diktira pa ničesar več, kakor je potrebno in pametno. To je smisel velikega preokreta, ki se je izvršil v naši državi.« »Die Freiheit«, ki nastopa posebno ostro proti češkoslovaškemu zunanjemu ministru dr. Bene-

šu, poroča, da zahtevajo Heimwehri zakon, ki je naperjen proti onim dunajskim časopisom, kateri stoje pod inozemskimi vplivom. List izjavlja, da je poučen o tem, da je bil v zadnjem času z merodajne avstrijske strani v tej stvari vložen protest pri češkoslovaškem poslanstvu na Dunaju.

Sedanje razpoloženje na Dunaju pušča še vedno vsem govoricam popolnoma svobodno pot. Danes se je govorilo, da je zvezni kancler dr. Schober demisioniral, kar pa je le-ta s smehljajem dementiral. Dalje se je govorilo tudi o mobilizaciji Heimwehrovcev na Semmeringu in na gornjem Štajerskem. »Freiheit« priznava, da je vodstvo Heimatschutza v Gloggnitzu radi napačnih vesti o umoru dr. Steidleja na Dunaju v svoji ogorčenosti zbralo v dveh urah 3000 mož.

Prezgodnja vest o vsenarodni čsl. vladi

Zopet se govori o sestavi koncentracijske vlade

Praga, 21. nov. (Tel. Slov.) Vest, da se je prizadevanje Udržalovo za sestavo nove vlade končalo s tem, da se sestavi vsenarodna češka koalicijska, je povzročila v vsej politični javnosti največjo pozornost. Predsednik Masaryk je danes došel v Prago, da čuje poročilo ministrskega predsednika Udržala. Dasi se o njunem

razgovoru ne čuje ničesar, je verjetno, da predsednik Masaryk ni zamočal svojih mislekov proti nameravani sestavi vlade. V resnici je podoba, da sestava vsenarodne koalicije ni povsem verjetna. Danes se namreč že zopet govori o sestavi koncentracijskega kabineta na najširši podlagi.

Praški študentje demonstirajo še naprej

Študentje pod vplivom šovinistov

Praga, 21. nov. (Tel. Slov.) V Pragi so bile danes zopet nove demonstracije, in sicer samo s strani čeških študentov, za kar so očitno prevzeli inicijativo fašistični elementi. Dopoldne so študenti v češkem histologičnem inštitutu sprejeli resolucijo, ki zahteva od prosvetnega ministrstva, da se določi numerus clausus na vseh čeških šolah, in sicer tako, da število inozemcev ne sme prekorati 5% vseh slušateljev. Inozemski študenti bi morali pri inskripciji podpisati reverz, da zdravniške prakse ne bodo izvrševali v Češkoslovaški, tudi tedaj ne, če bi dobili češkoslovaško državljanstvo. Gimnazijska zrelostna spričevala inozemcev bi se morala natančno kontrolirati, tudi pri onih študentih, ki so že inskribirani. O splošni izobrazbi bi se morali inozemci podvreči izpitu, ravno tako tudi izpitu o znanju češkega jezika. Vsa honorarna učiteljska mesta smejo zasedati samo češki državljani. Nostifikacija inozemskih diplom se mora odkloniti načelno. Predavanja in vaje se morajo deliti v dva oddelka za domačine in inozemce. Pri praktičnih vajah morajo imeti vedno prednost domačini. Slušatelji agronomске in jurične fakultete ter slušatelji gradbene in strojne tehnike so izjavili svoje simpatije za medicino.

Obenem je bila v poslopju nemške tehnične visoke šole druga skupščina študentov, na kateri so govorili tudi rektor, razni profesori in več študentov. Tudi tu so bile sklenjene slične resolucije. Po končanih zborovanjih so odšli študenti na Vavčavski trg. Policija jih je pozvala, naj se razidejo, študenti pa so posebno pred uredništvom »Češkega Slova«, ki piše proti njim, začeli demonstirati, nakar je morala poli-

cija nastopiti s pendreki in je študente razgnala. Več študentov je bilo ranjenih, mnogo aretiranih. Sele policija na konjih jih je potisnila v stranske ulice. Na obeh nemških visokih šolah so se danes zopet začela predavanja.

Praga, 21. novembra. (Tel. »Slov.«) Tudi na bratislavski univerzi so bile danes protizidovske demonstracije slovaških študentov. Sprevod 600 študentov je šel k deželnemu predsedniku in zahteval, da se vseučiliški inštituti spopolnijo, da se uvede numerus clausus za inozemce in da se v notranjem prometu na vseučilišču rabi izključno slovaški jezik. Inozemski slušatelji morajo polagati izpit za slovaški jezik. Deželni predsednik je izjavil, da smatra zahteve za upravičene in da se bodo izpolnile. Študenti so potem mirno odšli. Židovski slušatelji se niso udeležili predavanja.

Praga, 21. novembra. (Tel. »Slov.«) Demonstracije češkega dijaštva so se nadaljevale tudi pozno zvečer. Ob 19.30 je bila na Zofinskem otoku velika demonstracija čeških narodnih študentov, ki je bila tako močno obiskana, da so morali zborovati na dveh zborovanjih. Poleg mnogih dijakov je govoril tudi senator Nemeš in več profesorjev. Zborovalci so bili razburjeni, ko so pokazali dijaka, kateremu je policija s pendrekom zlomila roko. Po končanem zborovanju je šlo ob 22.30 4000 do 5000 dijakov na Vavčavski trg, kjer so pred uredništvom »Češkega Slova« demonstirali. Pred spomenikom sv. Vavčava so zapeli narodno himno in se potem razšli.

Saarska pogajanja se pričela

Pariz, 21. nov. AA. Danes o pol 12 so se začela francosko-nemška pogajanja o Saarski kotlini.

Pariz, 21. nov. AA. O priliki francosko-nemških pogajanj o saarskem vprašanju se je s pristojnega mesta izvedelo, da namerava francoska vlada predlagati to-le rešitev:

Ustanovi se francosko-nemško saarsko društvo za eksploatacijo tamošnjih rudnikov in za eksport v inozemstvo. Saarski kotlini bi veliko škodilo, ako se ji zapre nemška meja. Zato bo društvo zahtevalo, naj ostane sedanji status quo do leta 1935., nato pa se naj uredi nekaj modus vivendi, ki bo zadovoljil vse tri zainteresirane stranke, to je Francijo, Nemčijo in Saarsko kotlino.

Interpelacije radi saarskega ozemlja

Pariz, 21. novembra. (Tel. »Slov.«) V nasprotju z včerajšnjo informacijo lista »Echo de Paris« objavlja danes Franklin Bouillon, da svoje interpelacije o saarskem ozemlju ni niti odgodil niti umaknil, temveč da bo na današnji seji poslanske zbornice zahteval, da se takoj določi rok za razpravo o interpelaciji. »Excelsior« piše, da bo Tardieu zahteval odgovore razprave, če treba, tudi s tem, da bo zahteval zaupnico.

Madjarska ne plača in ne plača

Budimpešta, 21. nov. (Tel. Slov.) V zunanjem odboru sta danes v zadevi vzhodnih reparacij ponovno izjavila ministrski predsednik Bethlen in zunanji minister Valko, da se Madjarski ne bi mogla naložiti nobena nova reparacijska bremena preko l. 1943. Ministrski predsednik je posebno poudarjal, da se Madjarska ne more ukloniti želji male antante in se odreči \$ 250. trianonske mirovne pogodbe, češ da je ta paragraf za bodočnost edino varstvo za premoženje madjar. državljanov v nasledstvenih državah.

Madjarska provokacija

Bukarešta, 21. nov. AA. Vse romunsko časopisje priobčuje živahne komentarje o govoru, ki ga je imel v Budimpešti predsednik parlamentarne komisije za zunanje zadeve poslanec Pekar. V svojem govoru je poslanec Pekar žalil Romunijo in ji grozil z vojno. Listi zahtevajo od romunske vlade, naj zahteva glede tega govora pojasnila od Budimpešte. Polslužbeno glasilo »La Nation Roumaine« je uverjena, da bo minister zunanjih zadev storil glede tega incidenta primerne korake.

Znižanje diskonta v Angliji

London, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Direktor Bank of England, je danes za pol odstotka znižal oficialni diskont, ki znaša torej sedaj 5½%.

Mussolinijevi nameni

Berlin, 21. nov. AA. Nemška »Liga za človeške pravice« je priredila manifestacijo proti režimu. Bivši italijanski poslanik Nitti je pri tej priliki rekel, da Mussolini stremi za tem, da ustvari katoliški blok držav, v kateri bi šle Italija, Avstrija, Madjarska, Bavarska, Hrvatska in Češkoslovaška. Tako upa ublažiti nezadovoljstvo širokih mas.

Delo juristov na Youngovem načrtu

Pariz, 21. novembra (Tel. »Slov.«) Čuje se, da angleška vlada ni izjavila nobenih načelnih pomislekov proti temu, da se določi začetek haaške konference na dan 3. januarja. V najkrajšem času se ima sklicati odbor juristov, ki ima na podlagi sklepov raznih organizacijskih odborov sestaviti načrt za mednarodno pogodbo. Odbor juristov bo zboroval v Haagu ter bo začel svoje delovanje takoj, ko bo izmenjava misli med posameznimi vladami dovedla do rezultata tudi o točkah, ki so še sporne (vzhodne reparacije). Upati je, da se bo to zgodilo najpozneje do srede decembra, tako da bo vsaj juridično sprejet Youngov načrt še pred koncem tekočega leta, nakar se bodo posvetovanja vlad meseca januarja lahko skrajšala na par dni.

Težak poraz praških komunistov

Praga, 21. novembra. AA. V nedeljo so komunisti okoli »Polit-biroja« v Pragi doživeli hud poraz. Vršile so se namreč volitve upravnega odbora komunističnega doma v praški predmestni četrti Karlin. Pri volitvah je šlo za kandidate »Polit-biroja« in za kandidatno listo, ki jo je postavila komunistična opozicija. Kandidati »Polit-biroja« so ostali v manjšini z 62 glasovi proti 219, ki so ji prešli kandidati opozicije. Zmaga komunistične opozicije je dokaj pomembna, ker se ceni vrednost tega doma z njegovo opravo na 6 milijonov Kč. Časopisje pripisuje tej zmagi velike politične posledice in napoveduje nadaljni razkroj češkoslovaške komunistične stranke. Nedeljske volitve so jasen dokaz, da zapuška »Polit-biro« že tudi trezno komunistično delavstvo.

Ali bo gosp. kriza v Ameriki?

Newyork, 21. nov. (Tel. Slov.) Na konferenci o položaju industrije, ki jo je sklical danes predsednik Hoover, je bilo povabljenih 22 vodilnih osebnosti. Dosedanji rezultati so Hooverja popolnoma pomirili. Depresija, ki je nastala radi poluma na borzi, je že začela ponehivati. Nobenega znaka ni za kako splošno gospodarsko krizo.

Kupola cerkve se podrla

Milan, 21. novembra. (Tel. »Slov.«) V Bologni se je danes popoldne nenadoma z velikim ropotom podrla kupola cerkve Sacro Cuore blizu kolodvora pri salezijskem zavodu. V cerkvi sta bila takrat dva duhovnika, katera so zadeli padajoči kamni in omet in sta še pravočasno posvarila nekoliko vernikov, ki so se nahajali v cerkvi. Rešila sta tudi Najsvetejši. Takoj potem pa se je zrušila kupola in razbila kriptu. Padajoče kamenje je ranilo nekega dečka, ki je šel mimo. Če bi se nezgoda pripetila par ur prej, bi lahko nastala velika katastrofa, ker je bilo v cerkvi zbranih veliko vernikov. Kot vzrok se navedejo številni potresi v letošnji spomladi. Cerkev je zidal arhitekt Collamarini leta 1912. v bizantinskem slogu, pa so morali že pred več časom kupolo popravljati.

Madjarska zastupljevalka pred sodiščem

Budimpešta, 21. nov. (Tel. »Slov.«) V velikem procesu radi zastupljanja proti velikemu številu žensk iz Nagyrevu, ki so obtožene, da so z arzenikom zastupile svoje može in druge družinske člane, da bi prej prišle do dedščine, bo prva razprava 13. decembra na sodišču v Szolnoku. Neka obtoženka je v zaporu zblaznela in so jo morali prepeljati v umobolnico.

Vlak zdrvel v skladišče

London, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Pri Bathu je vlakovodja nekega premogovnega vlaka na klanec zgubil vodstvo nad strojem, nakar je ve vlak s hitrostjo 50 milj zdrvel v neko skladišče. Vlakovodja in dva železničarja sta mrtva, dva pa sta težko ranjena. Udarce je bil tako silen, da so ga slišali po vsem mestu.

Bruselj, 21. nov. AA. Vlada je sestavila glavne smernice načrta zakona o flamizaciji vseučilišča v Gentu. Načrt tega zakona bo predložen parlamentu prihodnji terek.

London, 21. nov. (Tel. Slov.) V bojih v Mandžuriji je bil po dospelih vesteh z zapadne fronte kitajski general Ljanghinghja popolnoma obkoljen od ruskih čet. Na obeh straneh so imeli velike izgube.

Berlin, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Karahan, novi namestnik sovjetskega zunanjega ministra, je privatno došel v Berlin. Čuje se, da hoče obiskati Čičerina v Wiesbadnu.

Dunajska vremenska napoved. Še nobene spremembe suhega in milega vremena ne bo.